

DỰ THẢO LUẬT TỔ TỤNG HÀNH CHÍNH

Mở rộng cửa để dân kiện đến Tòa

Ngày 10-5, Thường vụ Quốc hội đã họp cho ý kiến về dự thảo Luật Tố tụng hành chính, để trình ra Quốc hội vào kỳ họp sắp tới. Một trong những nội dung quan trọng, có nhiều ý kiến bàn thảo là điều kiện khởi kiện vụ án hành chính. Theo Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp và nhiều ý kiến đồng tình khác thì cần tạo điều kiện cho người dân dễ dàng khởi kiện hơn hiện nay.

CÓ THỂ KHỞI KIẾN NGAY

Theo Dự thảo thì các khiếu kiện về hành chính đối với một số loại việc có tính chuyên môn sâu như lĩnh vực thuế, sở hữu trí tuệ..., lĩnh vực mà có luật chuyên ngành điều chỉnh thì phải qua thủ tục khiếu nại trước khi khởi kiện ra tòa án; khiếu kiện về danh sách cử tri bầu cử đại biểu Quốc hội và danh sách cử tri bầu cử đại biểu HĐND thì phải qua thủ tục khiếu nại trước khi khởi kiện tại Tòa án, còn đối với các khiếu kiện khác thì có thể khởi kiện ngay ra tòa án.

Đa số thành viên Ủy ban Tư pháp của Quốc hội cho rằng nếu quy định như trên thì hầu hết các khiếu kiện tại Tòa án đều sẽ phải qua thủ tục khiếu nại tại cơ quan hành chính trước khi khởi kiện tại Tòa án, đồng thời, sẽ không đổi mới được cơ chế giải quyết khiếu nại hiện nay và tình hình giải quyết khiếu kiện sẽ không có sự thay đổi căn bản. Vì vậy, Ủy ban Tư pháp đề xuất quy định trong dự luật này: Tổ chức, cá nhân khi không đồng ý với quyết định hành chính, hành vi hành chính thì có quyền lựa chọn khiếu nại tại cơ quan hành chính hoặc khởi kiện ngay vụ án hành chính tại Tòa án.

“Không thể để tình trạng nhân dân thì phải chấp hành pháp luật nghiêm túc còn người đứng đầu một số cơ quan hành chính nhà nước thì không gương mẫu chấp hành pháp luật được”.

Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp Lê Thị Thu Ba

Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp Lê Thị Thu Ba cho rằng, quy định như vậy sẽ tạo điều kiện thuận lợi và mở rộng quyền khởi kiện vụ án tại Tòa án của tổ chức, cá nhân, bảo đảm quyền tự do lựa chọn cách thức giải quyết khiếu nại, khiếu kiện của công dân, phù hợp với xu hướng mở rộng thẩm quyền giải quyết các khiếu kiện hành chính tại Tòa án và mở rộng dân chủ trong xã hội, giảm bớt áp lực cho các cơ quan hành chính nhà nước.

Là lãnh đạo một cơ quan đã tiếp nhận và xử lý nhiều đơn thư khiếu nại của công dân, bà Lê Thị Thu Ba cho rằng dự án luật phải giải quyết được sự mâu thuẫn giữa luật tố cáo và Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính. Vì hiện nay nếu các cơ quan hành chính không ra quyết định giải quyết mà chỉ ra thông báo thì dân không thể kiện ra tòa được.

Bên cạnh đó, cũng có ý kiến khác tại ban soạn thảo cho rằng cần quy định trong thời hạn 30 ngày, kể từ ngày hết thời hạn giải quyết quy định tại Điều 43 của Luật Khiếu nại, tố cáo mà khiếu nại không được giải quyết hoặc kể từ ngày nhận được quyết định giải quyết khiếu nại mà người khiếu nại không đồng ý thì có quyền khởi kiện vụ án hành chính tại Tòa án.

SỢ TÒA QUÁ TÀI

Chủ nhiệm Ủy ban Pháp luật Nguyễn Văn Thuận và một số ý kiến khác nghiêng về quan điểm của ban soạn thảo vì e ngại Tòa án không thể đảm đương hết công việc nếu như quyền khởi kiện vụ án hành chính được mở rộng như quan điểm của Ủy ban Tư pháp.

Trưởng ban Dân nguyện Trần Thế Vương cũng băn khoăn vì “khối lượng công việc đặt lên vai Tòa

rất lớn”, trong khi điều kiện bộ máy chính sách... hoàn toàn bất cập. Tuy nhiên ông Trần Thế Vượng lại cho rằng, dù sao thì số vụ khởi kiện ra Tòa có thể “đếm trên đầu ngón tay” vì theo quy định hiện nay thì người dân không dễ khởi kiện. Hơn nữa, Thẩm phán Tòa án cấp huyện có mấy ai dám xử ông Chủ tịch huyện quyết định sai, cấp tỉnh cũng vậy. Bởi nhiều yếu tố ràng buộc khiến họ không “mạnh tay” mà chủ yếu là “đẩy” lên Tòa án cấp trên giải quyết.

Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp Lê Thị Thu Ba cho rằng không thể vin vào lý do Tòa án quá tải vì “quá tải hay không là do chúng ta”. Nếu cứ để tình trạng như hiện nay thì vẫn có nhiều vụ khiếu kiện kéo dài, dân vẫn bức xúc. Không thể để tình trạng nhân dân thì phải chấp hành pháp luật nghiêm túc còn người đứng đầu một số cơ quan hành chính nhà nước thì không gương mẫu chấp hành pháp luật được.

Ý kiến của Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp phù hợp với yêu cầu cải cách tư pháp hiện nay. Thực tế 13 năm thực hiện công tác giải quyết án hành chính cho thấy, số lượng các vụ án hành chính mà ngành Tòa án thụ lý giải quyết còn quá ít ỏi so với số lượng các sai sót phát sinh trong công tác quản lý hành chính cần đến sự phán xét của Tòa án. Nguyên nhân có nhiều, nhưng trước hết là do thẩm quyền giải quyết của Tòa án theo loại việc mà Pháp lệnh Thủ tục giải quyết các vụ án hành chính quy định còn ít so với nhu cầu của xã hội, “cánh cửa thẩm quyền” để người dân đến với Tòa án chưa được mở rộng. Chúng ta đang xây dựng một nhà nước pháp quyền mà trong đó “không một tranh chấp nào mà Tòa án không được quyền xét xử”. Nghị quyết số 49-NQ/TW ngày 2.6.2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020 đã nhấn mạnh: “Mở rộng thẩm quyền xét xử của Tòa án đối với các khiếu kiện hành chính”. ☘

VỤ UBND QUẬN LONG BIÊN - HÀ NỘI BỊ KIẾN: Tòa lúng túng

>>MINH KHUÊ - TRỌNG NGHĨA

Việc ông Lê Phúc Thủy, cư trú tại số 123, tổ 8, đường Nguyễn Văn Cừ, phường Ngọc Lâm, quận Long Biên, Tp. Hà Nội bất ngờ bị chính quyền thu hồi đất để bán cho nhà hàng xóm làm nhà ở đã dẫn đến hai vụ kiện hành chính. Vụ kiện thứ nhất đã kết thúc với kết quả bác đơn do ông Chủ tịch UBND quận thấy sai đã hủy bỏ quyết định bị kiện, nhưng vụ thứ hai thì đang trong quá trình tố tụng... Hai vụ án phản ánh nhiều “lúng túng” do nhiều nguyên nhân của Tòa, khiến cho đương sự quay như chong chóng...

KHÔNG RÚT ĐƠN KHÔNG TRAO QUYẾT ĐỊNH HỦY VĂN BẢN BỊ KIẾN

Ông Thủy được giao đất rồi san lấp thung vũng, cư trú, làm nhà ở hợp pháp tại 123 Nguyễn Văn Cừ từ trước ngày 15-10-1993, nhưng lại bị thu hồi đất vì quận đã bán đất nhà ông Thủy cho nhà khác... làm nhà ở. Chuyện vỡ lở, UBND quận Long Biên đưa ra Quyết định 5688 ngày 21-12-2006 của UBND tp Hà Nội và cho đó là căn cứ để họ thu hồi đất của ông Thủy nhưng Quyết định này chỉ thu hồi 164,9m2 đất do phường Ngọc Lâm đang quản lý, chứ không nói thu hồi đất cá nhân nào.

Ngày 16-4-2009 Chủ tịch quận Long Biên ra Quyết định số 939 xử phạt hành chính, buộc ông Thủy phải dỡ nhà giao mặt bằng cho bên đã mua đất. Gia đình ông Thủy đang khiếu nại thì quận lại ban hành thêm Quyết định 49 ngày 26-6-2009 đe dọa cưỡng chế và buộc thực hiện Quyết định 939.

Tình thế buộc ông Thủy phải khởi kiện những quyết định đó ra Tòa. Vụ án đã được thụ lý ngày 7-7-2009. Thẩm phán được phân công giải quyết vụ kiện là Nguyễn Thị Phương Huyền. Báo chí cũng đã phản ánh, sát ngày đưa vụ án ra xét xử, nhận thấy hai Quyết định bị kiện trái pháp luật nên Chủ tịch UBND quận Long Biên đã phải ban hành Quyết định số 71 ngày 22-9-2009 thu hồi và hủy bỏ hai Quyết định 939 và 49.

Tuy nhiên, trong một lá đơn và chứng cứ kèm theo, ông Thủy cho phóng viên thấy một hành trình theo kiện bi hài, với cách làm việc lạ lùng của các Thẩm phán. Ông Thủy phản ánh:

“Sau khi Toà thụ lý, tôi có đơn đề nghị khởi kiện bổ sung và đề nghị Toà áp dụng biện pháp khẩn cấp tạm thời nhưng cả mấy lần Thẩm phán Huyền đều không chịu viết giấy biên nhận đơn. Khi tôi làm hai bản giống nhau, để nghị Thẩm phán ký nhận vào một